

MARTINE BIJL:
**‘MET AARDIGE
MENSEN LEUKE
DINGEN DOEN,
dat is voor mij de essentie van het leven’**

Onzeker, mensenschuw, een tobber. Het zijn niet de eerste woorden die je te binnen schieten als je denkt aan de goedlachse, getalenteerde, altijd licht ironische Martine Bijl. Margriet-journalist Stef Verhoeven sprak met haar over, onder andere, haar nieuwe MAX-programma: *Heel Holland bakt*.

A

Als het weer het maar een beetje toelaat, is Martine Bijl in haar onmetelijke tuin bezig. Met snoeischaar en takken in haar handen staat ze op het tuinpad. De ontvangst is hartelijk, maar het liefst zou ze doorgaan met snoeien, spitten en harken. “Tuinieren is voor mij de manier om mijn hoofd helemaal stil te zetten,” zegt ze. Voor we naar binnen gaan, wijst ze naar het lange gras. “Het moet nodig gemaaid, maar dat is niet mijn afdeling. Berend gaat over het gras, ik over de rest.”

Zelden geeft de ongekroonde koningin van de milde ironie een interview. Ze is niet zo dol op het Bekende Nederlanderschap, zegt ze: er zijn waarachtig wel belangrijkere zaken om over te schrijven dan over Mevrouw Bijl. Privé houdt ze liever privé. Bovendien: als woorden gedrukt zijn, klinken ze zo definitief terwijl ze meestal het liefst een ‘maar’ of ‘anderzijds’ erbij zou zien.

Maar de aanleiding voor het gesprek is te leuk om voorbij te laten gaan. Martine gaat het nieuwe programma *Heel Holland bakt* van Omroep MAX presenteren. Het is gebaseerd op *The great British bake off*, het best bekeken programma van BBC2, waarin

thuisbakkers laten zien hoe goed ze zijn in het bakken van cakes, taartjes, puddings en alle feestelijke varianten daarvan.

De finale van *The great British bake off* trok vorig seizoen maar liefst 7,2 miljoen kijkers in Engeland. Zal het ook zo aanslaan in Nederland?

“Ik weet niet of de bakkunde in Nederland zo hoog gestegen is als die in Engeland, maar dat het in de tijdgeest past, weet ik zeker. We willen weer zelf eten maken en het liefst zelf groentes verbouwen in onze eigen moestuin. Het bakken past in een traditie die in Nederland altijd heeft gesluimerd. De amateurbakkers uit *Heel Holland bakt* verwijzen allemaal naar hun oma of moeder van wie ze het bakken hebben geleerd. En ik zelf leer veel over het geheim van een roomsoes, een appeltaart of een traditioneel Brabants worstenbroodje.”

Krasse knarren, *Wie van de drie* en nu *Heel Holland bakt*. U bent het gezicht van Omroep MAX aan het worden.

“De mensen en de programma’s van MAX bevallen me zeer. Er wordt nog weleens lacherig gedaan over deze ‘bejaardenomroep’, maar eerlijk gezegd kan me dat helemaal niks schelen. Er werken veel jonge en vooral aardige mensen en de omroepbaas, Jan Slagter, weet heel goed wat hij doet. Ik heb begrepen dat hele hordes studenten in de ochtend naar *De geheugentrainer* kijken. Ongetwijfeld omdat ze het *camp* vinden. Dat mag toch? Jan kan het niet schelen, hoor. Maar wat me het meest bevalt aan de programma’s van MAX: het is zo prettig agressieloos. Mensen worden in hun waarde gelaten.”

Mist u dat op televisie?

“Eigenlijk wel. Veel talentenjachten en reality-shows in Nederland zijn toch een vorm van wat ze ‘afzeiktelevisie’ noemen. Mensen die eigenlijk niks kunnen te kakken zetten, dat vind ik nogal een gemakzuchtige manier van televisie maken. *Barbies in de jungle*, *Hotter than my daughter*, of hoe heten die programma’s. Die getuigen van graaizucht, en van minachting voor mensen.”

Wie ik ook spreek over u, ze zeggen zonder uitzondering: Martine Bijl is nog altijd zo ontspannen en lichtvoetig ironisch op televisie.

‘Ontspannen? Ik?’

Ik ben nog nooit ontspannen geweest bij wat ik ook doe, alleen merkt niemand dat’

MARTINE BIJL (Amsterdam, 1948) werd, na een voordrachtswedstrijd op het Spinozalyceum, op zeventienjarige leeftijd ontdekt als zangeres. Via Willem Duys, die zich opwierp als haar ontdekker, kwam ze al snel op televisie in een serie eigen programma’s. Vanaf 1982 stond ze in de theaters met haar succesvolle one-womanshows, die ze deels zelf schreef. Martine speelde in enkele films zoals *Help, de dokter verzuipt* en onlangs nog in *Alles is familie*. Wie Martine zegt, zegt Hak, het groentemerk dat onlosmakelijk verbonden is met haar aanstekelijke ironie. Ze heeft de laatste tien jaar naam gemaakt als vertaler/bewerker van grote musicals als *42nd street*, *The lion king* en *Sister act*. In 2002 en in 2011 won ze de John Kraaijkamp Musical Award voor haar vertalingen/bewerkingen van *Aïda* en *La cage aux folles*. Na een pauze van enkele jaren is ze sinds 2010 weer regelmatig op televisie te zien bij Omroep MAX als panellid van *Wie van de drie* en presentator van *Krasse knarren*. Deze maand start haar nieuwe programma: *Heel holland bakt*, gebaseerd op de Britse kijkcijferhit *The great British bake-off*. Martine Bijl is sinds 1992 getrouwd met regisseur/schrijver Berend Boudewijn van der Woude, beter bekend als Berend Boudewijn.

“Ontspannen? Ik? Ik ben nog nooit ontspannen geweest bij wat ik ook doe, alleen merkt niemand dat. Maar ik geloof inmiddels wel dat ik die kant van het vak beheers. Ook al sta ik van binnen te sterven, ik kan een grote rust uitstralen. In combinatie met mijn toon van de groenten van Hak, is dat blijkbaar een gaatje in de markt. Ik ben heus niet talentloos, zo bescheiden ben ik nou ook weer niet. Maar als ik me niet voor 175 procent voorbereid, red ik het niet van nervositeit. Ik was en ben een controlfreak.”

Wordt dat niet minder naarmate u ouder wordt?

“Nee, het wordt juist erger. Ik ben heel jaloers op mensen die zeggen: ‘Ik ben nu ouder en wijzer: het kan me allemaal min-

‘Ik wil best een oude vrouw worden als het dan moet, maar liever geen dikke oude vrouw’

der schelen.’ Het kan mij helemaal niet minder schelen. Als ik ergens aan begin, of het nu een vertaling van een musical is, een column of de presentatie van een televisieprogramma, weet ik dat ‘goed’ niet goed genoeg zal zijn in mijn eigen ogen. Het voordeel daarvan is dat ik alle namen van de kandidaten bij de eerste ontmoeting al uit mijn hoofd ken en dat ik precies weet wat een madeleine is. Daar heb ik dan namelijk hard op gestudeerd.”

Toen *Het zonnetje in huis* stopte, leek het erop dat u zelf ook zou stoppen met televisie. Maar u bent nog volop in beeld. U speelde zelfs een rol in de film *Alles is familie*.

“Ik denk ook steeds, nu trek ik me terug in mijn tuin, of achter mijn computer om een vertaling te maken. Dat is mijn eerste neiging. Een beetje knutselen met taal vind ik heerlijk en ik heb vaak genoeg aan mezelf. Ik zeg ook tegen veel dingen nee, maar aan

de andere kant is het ook wel fijn dat ze me nog willen. Mijn man speelt daar ook wel een rol in. Hij zegt: ‘Acteren en presenteren is een vorm van buitenspelen: je vindt het eng maar ook leuk.’ Ik wil het niet zien als een vorm van therapie, maar ik moet toegeven: af en toe buiten spelen helpt wel tegen mijn mensenschuwheid.”

U maakte vroeger prachtige poppen. Doet u dat nog steeds?

“Dat heb ik met heel veel liefde gedaan, maar nee, nu maak ik ze niet meer. Toen het boek over mijn poppen er eenmaal was, voelde dat als een afsluiting: ik had bewezen dat ik het kon. Nu haal ik dat plezier uit andere dingen. Iets maken met je handen of je hoofd helpt ook goed tegen het tobben. In tobben ben ik onveranderlijk goed dus ik zal altijd blijven tuinieren, knutselen of schrijven.”

U bent 65. Is dat een magisch getal voor u?

“Ik heb mijn verjaardag nog nooit gevierd dus voor de buitenwereld word ik geruisloos ouder. Maar als ik in de spiegel kijk, denk ik: nou begint het alle-

maal wel enorm in te storten. Daar kan ik verder weinig aan doen, dat wil zeggen, we gaan niet het zaakje op laten trekken door een plastisch chirurg of zo. Ik kijk altijd maar naar Sonja Barend of Mies Bouwman. Die zien er nog fantastisch uit met rimpels en al en hebben hun kop er nog goed bij. Maar ja, ik kan morgen wel dement worden. Wat ik wel in de hand heb, is mijn gewicht en fitheid. Ik wil best een oude vrouw worden als het dan moet, maar liever geen dikke oude vrouw. Daarom zit ik heel gedisciplineerd een paar keer per week in de sportschool.”

Bent u trots op wat u tot nu toe heeft gedaan als zangeres, actrice, cabaretière, vertaler, presentator,

HEEL HOLLAND BAKT

Tien gedreven thuisbakkers, twee deskundige juryleden, een enorme partytent in de tuin van een landgoed, een koetshuis vol bloem, boter, eieren, melk, room en grote zakken bruine en witte basterdsuiker en...Martine Bijl. Dat zijn de hoofdingrediënten van *Heel holland bakt*. De geur van negen versgebakken appeltaarten op een zomerse lentedag; dichterbij de definitie van geluk kun je niet komen. De opnames van aflevering twee zijn in volle gang, er is vorige week al één kandidaat afgevallen. “Nog vijf minuten,” zegt Martine. Enkele kandidaten lopen nog te drentelen voor hun professionele oven en kijken naar de klok. Bakken, zo leren we, is een serieuze zaak: timing en techniek alleen zijn niet genoeg. Het gaat ook om geur, kleur, smaak, tekstuur en presentatie. Om jezelf aan het eind van de reeks *De Meest Getalenteerde Thuisbakker van Nederland* te mogen noemen, moet je behoorlijk wat ballen in de lucht kunnen houden.

Als alle bakkerskunststukken staan opgesteld, is het de beurt aan de jury. Meester-patissier Robèrt van Beckhoven en culinair journalist Janny van der Heijden laten zien dat een appeltaart veel meer is dan een baksel met appels. En Martine geeft het programma de lichte toon die het nodig heeft.

Voor *MAX* was Martine Bijl de enige kandidaat voor de presentatie van *Heel holland bakt*, zo laat Mascha van Erven, directeur televisie van *MAX*, zich ontvallen. Het probleem was alleen dat ze aanvankelijk nee zei: “We hebben haar met een smoes naar het Amstel Hotel gelokt. Daar hebben we haar verleid met een enorme Martine-taart. Toen pas ging ze door de knieën.” Martine: “Ik heb lang geaarzeld of ik weer zo prominent op primetime met een programma op televisie wil komen, maar tegen zo veel charme ben ik gewoon niet bestand. Nu ben ik blij dat ik ja heb gezegd. Het is echt een heel leuk programma. Het gaat over bakken, maar het gaat vooral over mensen.”

Heel Holland bakt start op 5 juni 2013. Acht afleveringen van 50 minuten om 20.30 uur op *Nederland 1*.

interview: stef verhoeven. fotografie: dafne ederveen. styling: maartje van den broek.
visagie: alexandra leys. voor verkoopinformatie zie inhoud.

m.m.v. c&a/frans molenaar (rode top, rode broek), ilse jacobsen (gouden trui), goosecraft
(leren jasje), vanilia (zalmroze broek en zalmroze blouse), pinko (wit jasje), c&a (schoenen).

‘lets maken met je handen of hoofd helpt tegen tobben. **In tobben ben ik onveranderlijk goed’**

schrijver en wat al niet meer?

“Ik heb boven dozen vol plakboeken en videobanden met van alles wat ik in mijn leven heb gedaan. Het grappige is dat ik er nooit, echt nooit meer in heb gekeken. Ik heb steeds meer behoefte aan ruimte om me heen dus het moment dat ik al die spullen eens ga weggooien, komt steeds dichterbij. Ik bedoel: ik heb leuk meegedaan, maar groter moet je het echt niet maken.”

Daar zal uw publiek anders over denken.

“Ik heb me eigenlijk nooit echt beziggehouden met mijn publiek. Bij de opnames van het *Zonnetje* zaten altijd zo’n honderd mensen in de zaal, daar kon ik dan enorm nerveus over zijn. Maar dat er later wel een miljoen televisiekijkers naar zou kijken, drong nauwelijks tot me door. Gelukkig maar. Anders had ik het misschien niet volgehouden.”

En de professionele critici?

“Ik word weleens gevraagd om naar een voorstelling te gaan en dan achteraf op televisie mijn commentaar te geven. Dat weiger ik eigenlijk altijd, want ik weet hoeveel impact een losse opmerking over je werk kan hebben. In een krantenrecensie over de musical *Sister act* stond in een bijzin een kritische opmerking over mijn vertaling, die mijns inziens niet terecht was. Dan heb ik de neiging om zo’n man op te bellen: ‘Lees nou eens goed en pak het origineel erbij!’ In plaats daarvan lees ik het stukje niet verder en ga ik een tijdje zitten mokken.”

Pas maar op, ik hoor de kritieken al: die deftige Martine verlaagt zich tot een bakprogramma!

“Laatst was Nigella Lawson, de succesvolle kookgodin uit Engeland, te gast in *College tour*. Ze zei: ‘Er is nog nooit iemand dom geworden van het bakken van een taart.’ En zo is het. Ik heb geen zin meer in zelfngenomen ijdelheiten die zichzelf voortdurend op de borst kloppen. Geef mij maar de thuisbakkers van *Heel Holland bakt*. Met aardige mensen leuke dingen doen, dat is voor mij steeds meer de essentie van het leven.”